

Wstęp

Wprowadzanie dziecka w świat społeczny odbywa się w konkretnej przestrzeni społecznej oraz czasie historycznym. W aspekcie pedagogicznym kształtowanie sfery społecznej dziecka jest bardzo ważne, a zapewnienie odpowiedniego poziomu społecznego jego rozwoju to jeden z istotnych składników gotowości szkolnej. Rozwój społeczny dziecka rozumiany jest wieloznacznie. Określa się go mianem socjalizacji, uspołecznienia lub rozwojem społeczno-emocjonalnym. Tematem przewodnim niniejszego numeru kwartalnika „Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce” jest *Socjalizacja dziecka*.

Różnorodne definiowanie socjalizacji podkreśla wieloaspektowy charakter tego procesu. Socjalizacja jest procesem nabywania przez jednostkę systemu wartości, norm oraz wzorów zachowań, które obowiązują w danej zbiorowości. Proces ten następuje stopniowo i wiąże się z nabywaniem różnych doświadczeń społecznych, przystosowaniem się dziecka do życia, zdobywaniem umiejętności współżycia z ludźmi, wchodzeniem w szersze kręgi społeczne, przyjmowaniem różnych zadań oraz odgrywaniem ról społecznych. Socjalizacja jest bardzo szerokim procesem, któremu człowiek podlega od początku życia. To proces ciągły, powolny, długi i trwający przez całe życie człowieka. Szczególnie ważną rolę odgrywa u dzieci i młodzieży, w okresie dzieciństwa i dorastania.

W toku socjalizacji dziecko uczy się abecadła społecznego, podstaw interakcji, poznaje społeczne normy postępowania, wartości, kształtuje swoją osobowość. Uczy się również elementarnych wzorców, zachowań oraz ról społecznych. Efektem socjalizacji jest między innymi to, że dziecko potrafi bawić się zespołowo, przestrzega ustalonego porządku i planu zabawy, jest samodzielne w nawiązywaniu kontaktów, kształtuje umiejętności do współdziałania, coraz bardziej liczy się z opinią grupy, uniezależnia się od dorosłych i stosuje własne kryteria doboru przyjaciół. Staje się członkiem grupy

rówieśniczej, świadomym obowiązujących w niej zasad, własnej pozycji i pełnionych przez siebie ról, jak również uzyskuje bogatą i zróżnicowaną wiedzę na temat świata, ludzi i samego siebie.

Dzięki procesowi socjalizacji dziecko staje się częścią zbiorowości społecznej oraz poznaje zasady życia obowiązujące w społeczeństwie. Dowiaduje się też, które z zachowań są właściwe, a które nie. Dzięki temu uczy się również, jak zachowywać się w określonych sytuacjach i jak te sytuacje rozpoznawać. Dlatego jeśli dziecko ma postępować w określony, pożądany w społeczeństwie sposób, to powinno być odpowiednio wspomagane, pobudzane i inspirowane. Proces socjalizacji dokonuje się poprzez oddziaływanie środowiska społecznego. Największą rolę w tym procesie odgrywają najpierw rodzice, później wychowawcy, nauczyciele i rówieśnicy, a także instytucje (przedszkole, szkoła). Można zatem stwierdzić, że socjalizacja polega na niezliczonych lekcjach udzielanych przez rodziców, rodzeństwo, rówieśników, nauczycieli i innych dorosłych, którzy sprawują opiekę nad dzieckiem.

Socjalizacja jest ważnym czynnikiem dynamizującym rozwój dziecka, gdyż stawiając je przed coraz to nowymi zadaniami, rozwija i kształtuje jego kompetencje społeczne. Wszystkie działania socjalizacyjne powinny mieć na celu umożliwienie dziecku pełnego uczestnictwa w funkcjonowaniu grupy społecznej oraz wsparcie w osiągnięciu jego dojrzałości.

Socjalizacja dziecka nie tylko jest procesem kształtowania jego tożsamości, ale również uczy je zdolności rozpoznawania potrzeb innych, a wspomaganie edukacyjne daje szansę tym, które przeżywają trudności, na zaadaptowanie się. Nadto nieodzowne staje się wprowadzanie dziecka w świat współczesnych mediów, a wprowadzanie go w świat przygody pozwala na szybszą socjalizację. Zarysowane aspekty socjalizacji dziecka zostały szczegółowo przedstawione przez Autorów artykułów, zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i empirycznym.